Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. २९६३

Title सुदर्शन चक्रम (रुद्रयामले)

Author x

Extent २ Age x

Subject ज्योतिषं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुदर्शनचक्रम् रुद्रयामलोक्तम्

२८७३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीदिर्विनिर्विनि गायत्र...मधुर ...मक्ष...लसे

मभवत्यां
स्माधितव्या

सुददथचक्र

न्यास - ५ पत्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ सुदर्शनचक्रं लिख्यते ॥ सुदर्शनं द्वादशारं जन्मभे द्वर्कराशितः ॥ केंद्र १।४।७।१० कोणा
९।५ स्तमे राहुः पापा आन्ये शुभा सुरेः ॥ १ ॥ तन्वाद्ये वर्षमासार्द्ध द्वे कथस्थान्प्रकल्पयेत ॥ त्रिरिस्फारि १२।६ शुभैः
पापे त्रिषडायेषु ३।६।११ शुभैः शुभम् ॥ २ ॥ तनुभाव प्रकल्पांगे तत्वस्तन्वादिज फलम् ॥ गुरूपदेशात् संवाप्य भो
जनस्वप्नपूर्वकम् ॥ ३ ॥ भौवर्षाद्विद्वादशानां दशावर्षेषु कल्पयेत ॥ तदाद्यंतर्दशास्तद्वन्मासादौ सदलैः शु
भा ॥ ४ ॥ अस्य टीका ॥ अथ सर्व विचारचिंतामणि सुदर्शन चक्रमाह ॥ रुद्रयामलोक्तं सुदर्शन चक्रम् सुदर्शनं
द्वादशारमिति ॥ सुष्ठु दर्शनं ज्ञानं यस्मात्तत्सुदर्शनचक्रम् ॥ समस्तज्योतिश्चक्रम् ॥ तद्धि ब्रह्मणः करकमलस्थं
पापौघसंहरं सृष्टिस्थितिहेतु कालचक्रं तद्द्वादशारं मेषादिद्वादशराश्यात्मकं तज्जन्मतोर्जन्मलग्नज
न्मचंद्रसूर्याक्रांतराशिभ्य उपर्युपरिस्थैस्त्रिभिर्वृत्तैर्द्वादशधाविभक्तैर्लेख्यम् ॥ तत्र वृत्तत्रये पि लग्नस्थाक्रां
तराशिस्थाः सूर्याद्या नवग्रहाः स्थाप्याः तदुपरि तन्वादिद्वादशभावा लेख्याः तदुपर्यष्टौ दिशो लेख्याः तत्रय
स्याद्यस्माद्भावात्केंद्रे १।४।७।१० त्रिकोणा ९।५ अष्टमे ८ राहुः पापग्रहाः स्युस्तद्भावविचारार्थं ग्रंथकर्तुः सु
तस्य तुइ नाम्नो जन्मसमये च सुदर्शनचक्रं न्यासः ॥ अत्र यो यो भावः स्वामिदृष्टो युतो वेति ॥ ये ये भा
वा स्वामिसद्भिर्युते दृष्टास्तेषां तेषां वृद्धिरनिष्टैः सुवीर्यैः पापैर्हानिः ॥ तयोः षष्टमातो ६।८।१२ त्रासामित्रैः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

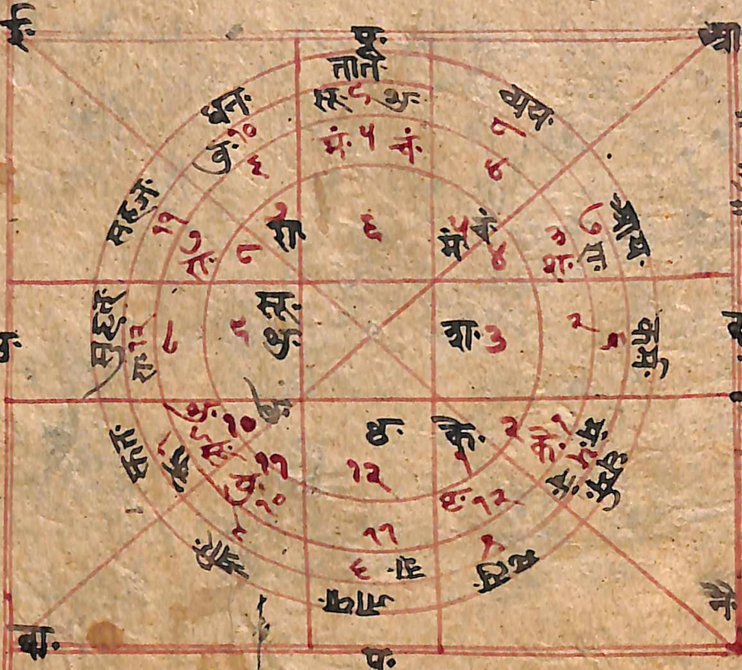

श्री·तोयपुत्रैः कुलेशः॥इत्यादिकं चक्रमध्ये यस्य॥एवं ज
न्मनि प्रसादोत्पत्ति भावे तनुभावे प्रकल्प्य तत्तद्भा
वेभ्यो जन्मतामाप्यिकान्तदहान्वस्वाक्रांतराशि
षु विन्यस्य·॥केंद्रत्रिकोणेषु शुभस्थितेषु पापेषु
केंद्राशुभवर्जितेषु॥सर्वार्थसिद्धिं प्रवदेत्तु राणां
विपर्यस्थेषु विपर्ययः स्यात्॥इति पृथुयशसोक्ते·॥
द·सुहृद्दारिपारिकीयः स्वर्क्षतुंगस्थितानां फलमनु·
परिचिंत्यं लग्नदेहादिभावैः॥समुपचयाविपाति
सौम्यभावेषु सत्स्यः कथयति विपरीतेरिस्फ षष्ठा
ष्टमेष्वीतिवराहो कृ मृ·॥सर्वभावेभ्योपि वाच्यम्·॥
एवं स्वस्वभुक्तराशेः॥तत्र द्वि राशेर्लग्नराशेर्यस्मा
द्यस्माद्भावात्केंद्रत्रिकोणानिधनायगाः शुभाः
नै येयेभावाः शुभस्वामि स्वामिदृष्ट्याधिकाः योत्रि
षडायपापोस्ति तच्छुभफलं निर्विकल्पं स्यात्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

३१० ४५ ४ ८

अथ ग्रहाणां दृष्टिस्थानानि ग्रहर्षिरप्याह · त्रिदशत्रिकोणचतुरस्रसप्तमान्यवलोकयन्ति चरणाभिवृद्धितः रविजामरेज्यरुधिराः परे तथैव क्रमशो भवन्ति किल वीक्षणाधिकाः त्रिदशौ तिः यस्मिन्ग्रहो तिष्ठति तस्मात्त्रिदशादीनि स्थानानि चरणाभिवृद्धितः
पाददृष्ट्यावलोकयति ग्रहो ... तस्मात्तृतीयदशमग्रहादृष्टमम् · तथा ... तौ
पाददृष्ट्यावलोकयति एवं त्रिकोणस्थौ नवमपंचमस्थानगतौ अर्धदृष्ट्या चतुरस्रे अष्टमचतुर्थे ३ अष्टमचतुर्थ
स्थानस्थौ पादहीनदृष्ट्या सप्तमगः समग्रदृष्ट्या चरणाभिवृद्धितः इत्यनाभिशब्दो अभीष्टं द्योतयति · पादद

येभिस्थास्ते इष्टफलाः येभ्यः केंद्रकोणेषु ये पापापापयोग्यदृष्ट्याधिकास्तत्र ज्ञावजन्म दुष्टफलाधिकं शुभ
फलहीनमिति विशेषः स्वमव्ययभावेषु शुभैः स्वामिभिर्युक्तदृष्टे तनज्ञावानां दुष्टफलहानिस्तथा षष्ठे
रिपुनाशः अष्टमेऽन्त्यनाशः द्वादशे व्ययनाशः पापैर्युतदृष्टेषु तेषु क्रमेणाशत्रुमृत्युव्ययवृद्धिरि
ति प्रत्येकं सर्वान्भावानुक्तानुभावान्प्रकल्प्य तनज्ञावजन्म तन्वादिफलं · जन्मकर्मप्रश्नादिष्ववधे
यं · अत्रोदाहरणम् · सुखभावे लग्नाद्द्वितीये वंशाङ्क्रहाभावः सूर्याङ्गुरुरेवं शुभग्रहद्वयमेकः पाप
ग्रहः एवं सुखे अंशहीनमपात्र दृष्टिः लग्नात्तु स्वभावे चंद्रदृष्टिश्चरणा द्वयमिता गुरुदृष्टिस्त्रिद
शेत्यादिना पूर्णाः स्वामिनो गुरोश्च दृष्टिः एवं दशपदा शुभदृष्टिः एवं भौमदृष्टिश्चरणाः २ शनिदृ
ष्टिः पूर्णाः ४ राहुदृष्टिः १ केतुदृष्टिः २ एतदैक्यं ८ उभयांतरं शुभदृष्टिशेषः १ त्वान्सुखाधिक्यं एवं
वंशान्तःस्वभावे दृष्टिश्च केस्वामिनो भौमस्य दृष्टिश्चतुरस्रत्वात्पूर्णा ४ चंद्रदृष्टिश्चरणा ३ बुधदृष्टिः १
गुरुदृष्टिः पूर्णा ४ एतदैक्यं १२ अथात्र पापस्य केतोरेव दृष्टिः ३ नान्यस्य पापस्येत्यनयो १२।३। रंतरं शु
भदृष्टिशेष ९ त्वात्स्वाधिक्यमेव । तथा सप्तमभाव चतुर्थे सुखभावे मीनः स्वामिगुरुर्नोऽत्र चंद्रस्य
दृष्टिश्चरणाः ३ बुधस्य १ भृगोः ३ एतदैक्यं ७ अत्र पापग्रहस्य रवेः २ भौमस्य ४ शनेः ४ एतदैक्यं १० उभयो

अथादिवग्रहस्थानानि पश्यंतीति रविजामरेज्यरुधिरा इति किलेत्यागमसूचने चरणाभिवृद्धितः इति
अनुवर्तते · एते रविजादयः चरणाभिवृद्धितः पादोपचयात् वीक्षणे दर्शने क्रमशोऽधिकफला भवंति रविजः
शौरिः संदर्शने पादफलप्रदः अमरेज्यो बृहस्पतिः अर्धफलप्रदः अंगारकः पादहीनफलप्रदः अमरेऽर्के चंद्र
बुधशुक्रास्तेषां वीक्षणे समग्रफलदाः अधिकेति त्यनी पदशा स्थानयह राशीन् दानेऽपूर्णः पश्यन्

१५	३०	४५	६०
३	२	४	
१०	५	८	७
श.	चं.	मं.	
अधिकफलदा			

सुदर्शनिवकम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रंतेरे पापदृष्टिर्योगे ४ लग्नवर्षयोः शुभदृष्टिः । १० । शीर्षकेंद्र १० वियुतः शेषं ६ शुभदृष्टिः शुभराशाः इति सुखभा
वजन्मशुभफलमधिकमेवेत्येवं लग्नेंद्र कर्मसुखभात्केंद्रे पंचशुभग्रहाः ॥ त्रिकोणो द्वौ शुभौ त्रिधनलाभेषु पंचस
वं द्वादशेऽशुभाः शुभफलदाः एवं तु स्वस्थानात्केंद्रे पापग्रहाः पंच ५ त्रिकोणो द्वौ २ अष्टमे द्वादशे त्रय ३ एवं उभ
योरंतरे शुभशेषः १ त्वात्सुखाधिक्यमेवेति ॥ अत्रान्यच्च ॥ तनुभावात्पंचमः पुत्रः तस्मात्तु पंचमं तत्स्त्री ॥ ततस्तृती
यतः भ्राता एवं तनोर्नवमो गुरुः ततो दशमस्तस्मात् पिता पिताततः पंचमस्तत्पुत्रः ततः सप्तमं तत्स्त्री एवं सर्वं सर्वभावे
भ्योऽवधेयः यस्यां दिशि द्वन्द्वये पि शुभग्रहयोगदृष्ट्याधिक्यं तत्र दिशि सुखविजयधनादि लाभसन्मानहर्षा
धिक्यं वाच्यं एतद्धि चारो अनंतवह्निनंतः सुधीभिरवगम्यः ॥१॥ तत्राद्ये रीति ॥ तत्राद्ये द्वादश भावेरेकादि वर्षा
णि परिवर्तनीयानि ॥ तद्वर्षादि द्वादश १२ मासास्तन्मासेभ्यः सार्द्ध सार्द्ध द्विदिनानि वा एकैकं एकं दिनं परिवर्त
येत सार्द्धद्विदिन । २ । ३० । द्वादशांशो घट्यः १२ पलानि ३० एकदिन द्वादशांशो घट्यः ५ एतानि परिवर्तनीयान्य
यमर्थः ॥ तनुभावः प्रथमं वर्षं तनुभावे द्वितीयमेवं यस्य भावो द्वादशं वर्षं पुनस्तनुभावस्त्रयोदशे धनं चतु
र्दशं एवं तनुभावे । १ । १३ । २५ । ३७ । ४९ । ६१ । ७३ । ८५ । ९७ । इमानि वर्षाणि सुख ॥ धनभावे । २ । १४ । २६ । ३८ । ५० । ६२ । ७४ ।
८६ । ९८ । सहजे । ३ । १५ । २७ । ३९ । ५१ । ६३ । ७५ । ८७ । ९९ । सुखे । ४ । १६ । २८ । ४० । ५२ । ६४ । ७६ । ८८ । १०० । एवं व्ययभावे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सु॰ च॰
२

१२।२४।३६।४८।६०।७२।८४।९६।१०८।१२०।एते ग्रहांशाः स्युः इष्टाद्वाक्रमेणाग्रयमाद्याद्वादशमासाज्ञेया न तन्मासेभ्य
सार्द्धद्विदिना ।२।३०। न्येकदिनानि ज्ञात्वा तन्तद्भावात्केंद्र त्रिकोणाद्युक्तैव शुभैः पापग्रहैः शुभाशुभदृष्टि
भिश्च तस्मिन्वर्षे तस्मिन्मासे तद्दिन घटिकासु प्रोक्तवद्द्वादशभावजन्यफलं वाच्यं॰ यत्राब्द मासदिनके
न्द्र कोणस्थमेषाऊः पापग्रहाः स्युः केंद्रकोणाष्टमवर्ज्याः शुभग्रहाः स्युस्तत्राब्दमासादिना दौ भयमरिष्टाद्यं
स्यात्॰ विलोमे सुखहर्ष धनप्राप्तिरित्यादिलाभः स्यात् यांविचारः सौरमानेनैव विधेय इति स्वल्पोक्तमपि
धीमद्भिर्वेऊह्यं मम॥ विरिस्फारिशुभैरिति॰ षष्ठेऽष्टमे व्यये शुभग्रहैः केषांचिन्मते तद्भावजन्य दुष्टफ
लं स्यादिति विकल्पः॥ अन्यत्र नवभावेषु शुभैस्तद्भावजं फलं निर्विकल्पं शुभफलं स्यात्ति तीयेषष्ठे
एकादशे भावे पापैः स्थितैः॥ तत्तद्वर्षमासदिनघटिकासु शुभं फलं स्यादिति सारार्थः॥३॥ यथा दिनचर्य्या मा
ह॥ तंतन्मिति॥ इष्टदिनसंचलितं भावं तत्तु प्रकल्प॥ तस्माद्भावात्तद्दिनघटिकासु येये भावा इति द्वादश
भावजं शुभाऽशुभफलं तत्र वाच्यं स्यात्॥ तस्मिन्भावे भावे वा बलवद्ग्रहदृष्टियोगवशात्सू र्य्यादितः सू
र्य्यादितनमिति॰ सूर्य्यादितः कटुकसैंधवतिक्तमिश्रातिक्षारसाम्ल मधुराम्लकषायसंज्ञा॰ देवालयांबु
नलशाञ्चविहारकोशाशय्यावेश्मसु वसातिस्त्विह तद्विधिः स्यात्॥ कटुके सैंधवेत्यादिरसाधिक्यभोजनं॰

सुदर्शनचक्रम
३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्रदिनघटिकासु ज्ञेयं तद्भावेश बलवद्ग्रहानुरूपं जानि वर्णाधातुस्थानव्यक्तिः दिशादिभ्यो लाभालाभसुखंस
र्वं संज्ञाप्रकरणोक्तं प्रत्यक्षे स्वप्नेपि शेषम् ॥ तत्र बलवतो ग्रहस्य फलं प्रत्यक्षे निर्बलस्य स्वप्ने स्यादित्याह वराहः
शुभफलददशा यांताहृगेवांतरात्मा वृ ऊ जनयति पुंसां सौख्यमर्थागमं च ॥ कथित फलविपाके स्तर्कयेद्ध
न्मीनां परिणामति फलोक्तिः स्वप्नचिंतास्ववीर्यैः ॥ इत्यादिषु उपदेशादित्य त्रोदाहरणम् ॥ शाके १६६ कन्या
र्की गतांशादौ ॥ १४ ॥ १५ ॥ जन्मसमयागतं सौरवर्षाद्यां ॥ ६३ ॥ २७ ॥ ३७ ॥ स्वचतुःषष्टिमितं सुखभावस्थं तद्दारित्य
तीयो मासः षष्ठभावगतस्तद्दादिसार्द्धद्विदिने ॥ ५ ॥ ३० ॥ रेकेक भावेः कात्वाष्टमे भावगतं सार्द्धद्विदिनं तत्र लग्ना
दष्टमः केतुः चंद्राद्दृष्टमो गुरुरिति कषायरसयुतं मधुरभोजनं जातं तत्र सार्द्धद्विदिने दुष्टभयं सज्जनसं
गः स्वर्णादिलाभश्च जातः रात्रौ स्वप्ने दैत्यादि द्विज पीतकौसवस्त्रादि दर्शनं यद्दृष्टं स्त्रीनां विकल्पैः किंचित्किं
चित्तद्नुरूपं वजातमिति ज्ञेयम् ॥ एकदिनपक्षे षष्ठभावादष्टमं दिनं तनुभावे वुधक्षेत्रं कन्यात्वात् गु
रोः पूर्णदृष्टित्वात् मिश्रमधुरभोजनहरितपीतवस्तुलाभे प्रत्यक्षे स्वप्ने वेति प्रथमेन संगतमेवेति ॥ प्रत्ये
तुप्रश्नसमयादेव षष्टिघटिकासु द्वादशभाफलं वाच्यम् ॥ देवताप्रसादवंतं गुरुं तु भक्त्या समाराध्यर
हस्यं वेदितव्यमित्याशयः ॥ २ ॥ अथ वर्षमासदिनघटिकासु दृष्ट भावादीनां दीनां द्वादशदशाप्राह ।

सु॰च॰

भावेति॰ इष्टवर्षभावेयल्लग्नं तदीशस्याशा तस्मिन्वर्षेस्यादेवं द्वादशापिद्वादशाद्देषु परिवर्तवाया॰ तथे
ष्टवर्षभावादिद्वादशान्तर्दशामासेषु स्युः इष्टमासभावाद्वादविद्वशासार्द्धद्विदिनेषु स्युः वास्केकदिन
दशासार्द्धपरिवर्त्तेद्वि येन स्युस्तत्र स्वस्वद्वादशांशाः सूक्ष्मदशास्यु त्तत्र शुभग्रहे॰ बलवद्ध हेरु पलक्षिता
दशांतर्दशाविदशासूक्ष्मदशाः शुभफलाः स्युः पापग्रहे निर्बलर शुभा मिश्रे मिस्त्रा इतिभावः अत्र
तन्वादिद्वादशानां दशावर्षन्यासः कोष्टकेषु यथा तथैवमासदिनादिषु ज्ञेयः यथात्र चतुःषष्टि
वर्षे गुरुदशा॰ ततस्तन्तियेमासे शनिदशा॰ ततः सार्द्धद्विदिनात्मके भौमदशा॰ एकदिनात्मपेस्तमास

६ शु	७ गु	८ मं	९ ह	१० श	११ रा	१२ के	१ मं	२ शु	३ बु	४ चं	५ सू
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४
२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६
३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८
४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२
७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४
८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६

स्यकुंभादष्टमकन्येशबुधदशांश
श्चमेदिने घटिकादशापिज्ञेये
त्यलमल्पलिखनेन॰ यदाहवराहः
सं ज्ञाध्याये यस्य यद्भमुक्तं कर्म
जीवो यस्य यस्योपदिष्टः भावस्या
नालोकयोगाद्वंच तत्तर्वं तस्ययो

सुदर्शनचक्रम॰
४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥ सु॰ च॰ ॥
५

द्वात्रिंश कुलेन वर्षमह सौख्यं प्रजायते राजा वा राजमंत्री वा राजडयो थदा पेन. भाग्य यदा स्वर्गिणो कृतं भाग्या दय स्थानि जो दश धर्मेः अन्ये
ग्रहे पापयुतोसितं ज्ञानोदयस्था यत्ते शम्भो जातकालंकारे गर्गसंहितायां तिथिवासन ... यात्रायांपृ थक्त्व थक्त्व निदि
तिथिवां वनदानं नामाक्षालम नितं द्वितीय तुभिर्गोलिंग लसन्नाय भाजितं १ आदिशरूपमेव दुर्गानि मध्य रूप्ये सोमचिः
अंत्यपत्र ... स्मृतः सर्वो को विजर भवेत २
नेभव

ज्यंदशायामिति॥ भानोभूपधनंभ्रमंव्ययरुजश्चंद्रेर्थकन्यांबरंभौमेप्यर्थकलिभ्रमंव्ययरुजाराहोसुगर्तिर्भयाः॥
जीवेस्तून्नतिपुत्रधर्मविभवासौरेधिपत्यार्तयः सौम्येस्त्रीधनभूर्धजेव्ययपशुवाशुक्रेर्थकांतामुदः॥ अत्रसुग्रहेसुस्थे
पूर्णोपूर्णफलंदुस्थेपीडा॥ दुर्ग्रहेसुस्थेपिशुभफलाल्पत्वंदुष्टाधिक्यमिति· दशांतर्दशाफलंशास्त्रादवगंतव्यम् प्र
त्नलग्नेर्कभादपिद्वादशाद्दमासदिनादिषुक्तवद्ज्ञाविशुभाऽशुभंवाच्यम्॥ एतदनंतात्मकंसुदर्शनचक्रम्॥ अनं
तवद्ज्ञात्वा अनंतज्ञानवान्भवतीतिभावः॥ इतिश्रीरुद्रयामलोक्तंसुदर्शनचक्रंसमाप्तिमगात्॥ अथदशावस्थाम
ह॥ तदुक्तंज्योतिश्चंद्रार्को॥ इंदोरवस्थाःक्रमशःक्रियास्तुःप्रवाशा १ नष्टा २ निधना ३ जयारव्या ४ हास्या ५ रतिः ६ खे
लन ७ सुप्त ८ भुक्ता ९ ज्वरार्त्त १० कंप ११ स्थिरता अवस्था १२ इति॥ शाके ७ मधुशुक्लेशराति थो लिखितंशुभंनः भूयात्

॥ सुदर्शनिकरे ॥
॥ ५ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible]
[illegible]

[illegible] विहित [illegible]
[illegible] कालो [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri